

1. NOVE VRIJEDNOSTI □ ZA NOVU POLITIKU

Temeljna vrijednost naše političke platforme je *čovjek* i njegovo prirodno pravo na ljudski dostojanstven život. Oživotvorenje tog prava podrazumijeva kontinuiran politički rad na ostvarivanju osnovnih civilizacijskih i etičko-političkih ideala kako ih vidi moderna humanistička misao, kao što su: *mir, sloboda, tolerancija, solidarnost, jednakost, pravednost i poštovanje prirodnog okoliša,* što sve skupa vodi *sigurnosti i blagostanju* kako svake individue, tako i svakog bh. naroda.

1.1. Učešće građana u demokratskom procesu

Čovjek (građanin) mora biti stvarni kreator društvenih odnosa koje će oblikovati prema svojim solidarno shvaćenim potrebama. Država je samo posrednik tog procesa, koordinator i pružalac usluga (javni servis) u skladu sa demokratskim izraženim zahtjevima (potrebama) građana organiziranih i svrhovito uvezanih u brojna udruženja civilnog društva koja, javnim ispostavljanjem zahtjeva građana, artikuliraju i štite njihove legitimne životne interese.

To podrazumijeva *zakonski* osigurano uključivanje organizacija civilnog društva u pripremu i donošenje političkih odluka, što vodi efikasnosti javnih politika, jačanju demokratizacije društva, kontroli, decentralizaciji i neposrednom legitimiranju vladavine izabranih predstavnika vlasti. Stepenn saradnje vlade i civilnog društva mi uzimamo kao jedan od kriterija ostvarivanja dobrog, odnosno "zdravog društva".

Umjesto pukog *vladanja*, mi tražimo i naglašavamo *odgovornost* prema građanima, pristup informacijama i transparentnost donošenja političkih odluka, kako bi sami građani mogli prosuđivati i evaluirati stvarne učinke predizbornih obećanja onih kojima su dali svoje povjerenje, i, ako treba, to povjerenje mogli povući izbornim detroniziranjem ključnih nosilaca vlasti.

Mi zagovaramo "dobru vladavinu". Pet je načela te vladavine: *otvorenost* (aktivna komunikacija

građani – vlast),

sudjel

ovanje

(u donošenju javnih odluka),

efikasnost

(realizacija obećanja i dogovora),

odgovornost

(za neučinjeno, tj. za izigrano povjerenje građana) i

koherentnost

(dogovorenih politika i akcija koje vode realizaciji dogovorenog u skladu sa izraženim potrebama građana).

Načela "dobre vladavine" i "zdravog društva" podrazumijevaju stalnu koordinaciju vlasti i predstavnika civilnog društva, što je direktna posljedica nužnog uvažavanja principa *otvorenosti* i

odgovornosti

, odnosno, stalnih

konsultacija

i (kulturnog)

dijaloga

vlast – građani. Dakle, građani i građanke su i

katalizator

i

arbitar

"dobre vladavine".

1.2. Građanin i ravnopravnost naroda

Mi polazimo od toga da nema ravnopravnosti naroda bez ravnopravnosti građana i građanki. Kolektivna ravnopravnost jeste podrazumijevani *pratilac*, ali nije *garant* ljudske, individualne ravnopravnosti. Individualna prava su osnova svih ljudskih prava.

Kolektivna prava se *izvode* iz individualnih i ne mogu im biti nadređena. Etnoelite nemaju pravo da isključuju građanina i građanku iz procesa odlučivanja i dizajniranja procesa vladanja i demokratske vladavine.

Pravo je svake individue u istinski demokratskom društvu da sama, bez ikakvog pritiska ili

uobičajeno-prikrivene manipulacije etnomesija, odlučuje o svom grupnom identitetu i da ga po volji (shodno svojim životnim potrebama, a ne potrebama dnevne politike) mijenja, prihvata ili odbacuje. U tom smislu samo je individua, kao ljudsko biće i građanin/građanka, realni i istovremeni *nosilac*, *kreator* i *garant* ljudskih i kolektivnih prava i kao takva mora biti zakonski priznata i javno uvažavana i poštovana.

Narodi mogu biti ravnopravni, a da je pojedinac još uvijek porobljen i neslobodan, tj. obespravljen i žrtvovan interesima etnovrhuški na vlasti. Odnosno, slobodan građanin/građanka nikad ne dovodi u pitanje slobodu i ravnopravnost naroda, jer je ona uvijek izvedena iz njegove/njene slobode. Kolektivna sloboda i ravnopravnost nisu mogući tamo gdje je ljudska individua neslobodna, ponižena i neravnopravna u odnosu na bilo šta i na bilo koga.

Odnosi prema manjinama su istinski indikator ljudskih prava, kako individualnih, tako i kolektivnih. A pojedinac je uvijek manjina. I tek kad je on ravnopravan, ravnopravni su svi.

Primarnost prava nacija i zajednica (etnokolektiva) licemjerna je produkt politikantstva koje se utemeljuje na račun pravā pojedinca i građanstva kao cjeline. Za razliku od porobljavajućeg etnopolitikantstva, istinski humana politika štiti svaku ljudsku inividuu, tj. oslobađajući nju, i sam kolektiv (narod) automatski čini slobodnim (ravnopravnim).

1.3. Socijalna pravda i jednake mogućnosti

Mi polazimo od ideje da su "svi ljudi stvoreni jednaki" i da se rađaju i žive slobodni i jednaki u svojim pravima, kako to i stoji u *Preambuli Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima* : "... sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i ljudskim pravima". Potpuno na tragu političke i pravne jednakosti, zagovaramo socijalnu pravdu kao konstitutivni element društva jednakih, zakonom garantiranih, mogućnosti (šansi).

Gradimo društvo u kojem će svaki pojedinac, sasvim neovisno o svom socijalnom položaju, imati šansu (mogućnost) da razvija svoje sposobnosti, stiče znanja, i u skladu s tim, zasniva radni odnos.

Princip "jednakih mogućnosti" vidimo ne kao vještačko izjednačavanje svih, nego kao davanje *jednakih šansi*

svim građanima i građankama da u skladu sa svojim mogućnostima, znanjima i sposobnostima napreduju u karijeri i ostvarivanju životnih planova i želja. Mi zagovaramo princip "slobodnog tržišta mogućnosti" za sve, a protiv mita, korupcije i protekcije "izabranih" u skladu sa njihovim porodičnim (

nepotizam

) ili društvenim pozicijama (

veze

i

poznanstva

). Ljudi se razlikuju po svojim znanjima i sposobnostima i u skladu s njima treba da napreduju i bivaju nagrađeni i da zauzimaju svoje društvene i profesionalne pozicije.

Bolesni, kao i osobe s posebnim potrebama, moraju biti briga društva, zakonski regulirana, a jednaka za sve i na usluzi svima. Sloboda i jednakost su komplementarne vrijednosti i ideal *slobodnog*

društva

, za kakvo se zalažemo, što koindicira s idealom društva jednakih mogućnosti na tragu znanja i sposobnosti

svakog

pojedince

.

1.4. Decentralizacija

Decentralizacija koju zagovaramo znači neprihvatanje postojanja nekog, tradicionalno uobičajenog (etno ili ideološkog) centra za Istinu. Princip decentralizacije je izraz emancipatorske, antitotalitarne vrijednosti koja oslobađa mjesto znanju, pravima i slobodi mišljenja u skladu sa životnim potrebama lokalnih zajednica i njihovim životnim problemima.

Umjesto *etnocentripetalnih* društava i ideologija, mi smo za *centrifugalni* pristup životu sa (umjesto jednog, koji odlučuje o svemu) više centara upravljanja koji su izraz lokalnih socijalnih konteksta i potreba, idejno i kulturno diverzibilnih društvenih zajednica.

Mi smo za *policentrično, pluralističko* društvo koje će svoje krovne demokratske i

egzistencijalne potrebe usaglašavati stalno imajući na umu potrebe svih društvenih nivoa i slojeva. Pluralitet građanskog društva slobodnih *individua*, *naroda* (etnosa) i *manjina* mi kao demokratske vrijednosti suprotstavljamo ideji totalitarne, centrističko-politikantske etnohomogenizacije države.

Naša ideja *slobode, jednakosti i pravde* za sve podrazumijeva intenzivan razvoj *socijalnog, vrijednosnog* i *političkog* pluralizma. A to je moguće samo uz razvoj i edukaciju politički osviještenog civilnog društva koje razumije i hoće svoja prava, ali prihvata i sve obaveze koje iz tih prava proizlaze. A prije svega *proporcionalno* pravo Drugog i Drugih na *ista* ona prava kojima i sami težimo, kako u individualnom tako i u kolektivnom smislu.

1.5. Tolerancija

Tolerancija je, prije svega, moć prihvatanja Drugog (Drugih) uprkos svim razlikama (nacija, ideje, konfesija), koje ga odvajaju od Mene (Nas). Upravo stoga, tolerancija je vrlina (*moralni smisao*), i ključna vrijednost zajedničkog života u različitosti (*politički smisao*).

Egzistencijalno, hoćemo toleranciju kao način življenja i garant slobode svih, dakle i onih, i prije svega onih, čije su mišljenje i djelovanje različiti od mog (našeg). Politički, zagovaramo zabranu i odustajanje od primjene sile ili prinude protiv iskazanog mišljenja i djelovanja (ukoliko ono ne iskače iz civilizacijskih okvira), pojedinaca i grupa samo zato što odstupaju od trenutno važećih sistema vrijednosti ili uvjerenja. Sloboda mišljenja i rasprave mora biti data, tj. zagarantirana svima.

Tolerancija je stav koji figurira kao općepriznati zajednički nazivnik ukupnih odnosa među

slobodnim i jednakim pojedincima i kolektivima (narodima). Jednaka prava svih su temelj tolerancije kao političkog stava i mi polazimo od te jednakosti i njene neprikosновенosti.

Također, prihvatamo "*paradoks tolerancije*", a to je opravdanost uskraćivanja i odbijanja tolerancije prema *netolerantnima* (nasilnicima). Tolerisati netoleranciju značilo bi priznati je. Odustajanje od zakonske represije spram nasilnika ili zagovarača nasilja značilo bi odustajanje od slobode, jednakosti i pravde kao temeljnih društvenih vrijednosti za koje se borimo.

1.6. Poštovanje različitosti

Priznavanje i poštovanje *različitosti* u okviru složenih društvenih zajednica kakva je BiH jest uvjet svih uvjeta opstanka takvih zajednica. Prihvatanje razlika moguće je samo polazeći od njihova razumijevanja kao prednosti u smislu kulturno-socijalnog bogatstva zajednice koje joj daje njeno etnokonfesionalno šarenilo.

Rađamo se različiti i, u tom smislu, naše političko geslo je: "*Niko nije kriv zato što postoji, još manje zbog načina na koji postoji*".

Samo takvo razumijevanje života vodi zagovaranju i provođenju vrijednosti – *zajedništva*

,
tolerancije

,
slobode

i
decentralizacije

. Živimo u razlici, a smrt nas (nasilno) izjednačava.

Upravo zato (kao zagovornici *slobode*, *ravnopravnosti* i *mira*), nasilnom izjednačavanju i idejnom *poricanju razlika*

pretpostavljamo

život u razlici

i različitost življenja u civiliziranom zajedništvu.

1.7. Individualna i kolektivna odgovornost

Pitanje individualne i kolektivne odgovornosti sagledavamo u kontekstu postratne BiH. Brojni zločini, idejno diktirani i počinjeni u ime vjere i nacije traže, u ime nedužnih žrtava, konkretnu kaznu na tragu pravde i pojedinačne odgovornosti.

Mi razlikujemo žrtvu, počinioca i nalogodavca zločina.

Rehabilitacija žrtve moguća je samo preko odgovornosti zločinca.

Narod nikad nije zločinac, nije kriv i ne može mu se suditi.

Istina, brojni zločini su počinjeni u ime naroda, ali bez njegovog pitanja.

Štaviše – krijući od naroda.

Dakle, u ime žrtve (odnosno svih bh. žrtava), tražimo da pojedinačni zločinci (imenom i prezimenom) i njihovi nalogodavci (također imenom i prezimenom), odgovaraju za svoja nedjela.

Narod ne može biti ni optužen ni kažnjen.

Žrtva mora biti obeštećena.

Dakle (svi) zločinci moraju – odgovarati.

1.8. Svebosanskohercegovački karakter

Mi smo probosanski (čitaj, bosanskohercegovački) orijentirani. Sva BiH, svi njeni građani i građanke, svi njeni narodi i sve njene manjine, naša su ciljna grupa i mi se, u ime mira, slobode i jednakosti, obraćamo svima.

Naše osnovne vrijednosti i ciljevi tiču se svih. Niko nije izuzet niti privilegiran.

Sve što tražimo ili zagovaramo u prethodnim redovima tiče se svih.

Ovo je zemlja svih nas.

Sva prava i obaveze naša su prava i naše obaveze.

I svi oni, ma odakle dolazili, koji žele civilizacijski i u miru živjeti s nama, i ovdje, bez obzira na vjeru, naciju, rasu ili neku drugu kolektivnu pripadnost – dobro su došli.

1.9. Orijentiranost ka budućnosti

Mi gledamo naprijed, tačno onako kako nam to diktira priroda vlastitog tijela. Naše oči su na licu, a ne na zatiljku. Mi prošlost ostavljamo historiji (u ime nauke) i sudovima (u ime pravde). Kao savremenici svijeta koji se, uprkos svojim razlikama, racionalno ujedinjuje, mi idemo naprijed – u bolju budućnost. Tamo gdje zajednica naroda (EU) oblikuje svoj životni prostor i način življenja po mjeri *dogovora*, *sporazuma* i *uzajamnog uvažavanja*.

Živjeti sa Svijetom i graditi Svijet Mira.

To je logika opstanka i dostojanstvenog življenja za sve bh. građane. Logika koju je demokratski svijet prihvatio, a mi preuzimamo s uvjerenjem da u ovom času ne postoji ništa bolje niti korisnije za nas, za naše sličnosti i naše razlike.

I, što je najvažnije, za mirno Sutra naše djece.